

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

BKK Produksjon AS
Postboks 7050
5020 BERGEN

Deres ref
11955465 Sissel H. Mykletun

Vår ref
17/1824-

Dato
12. juni 2018

BKK Produksjon AS - regulering av Samnangervassdraget - fastsettelse av endelig manøvreringsreglement

1 Innledning

Ved kgl.res. 18. mai 2001 fikk BKK Produksjon AS (BKK) i medhold av vassdragsreguleringsloven tillatelse til fortsatt regulering av Samnangervassdraget. Som alternativ til minstevannføring i Storelva ble BKK gitt adgang til å utprøve ulike terskeltiltak. Det fremgår av resolusjonen at dersom tiltakene ikke fungerer etter sin hensikt kan Fylkesmannen eller NVE innen 10 år etter at konsesjonen ble gitt (prøveperioden) kreve at minstevannføringsspørsmålet blir tatt opp til ny vurdering. Ifølge resolusjonen avgjør Olje- og energidepartementet spørsmålet om minstevannføring.

Det ble samtidig angitt at slippet kunne foregå i perioden 1. mai til 1. oktober og ha følgende maksimumsstørrelser:

- 0,5 m³/s over dammen ved Svartavatn
- 1,0 m³/s over dammen ved Kvittingsvatn
- 1,0 m³/s over dammen ved Grønsdalsvatn
- 0,5 m³/s over dammen ved Fiskevatn.

2 NVEs innstilling av 11. oktober 2017

Fra NVEs innstilling gjengis følgende:

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Kjell Alstad
22 24 63 37

«NVEs vurdering

Tidsfrist

Ifølge vilkårenes post 10 i konsesjonen fra 18.05.2001 må krav om fastsettelse av minstevannføringen være framsatt av Fylkesmannen eller NVE inne 10 år etter at konsesjonen ble gitt. Det kan dermed stilles spørsmål ved om denne fristen er utløpt. NVE vil imidlertid påpeke at formålet med tiltaksprosjektet, som startet i 2001 og som fortsatt pågår, har vært å vurdere nytten av minstevannføring opp mot andre tiltak som terskler for å sikre forholdene for anadrome laksefisker i vassdraget. Videre synes det fra 2008 å ha vært enighet mellom BKK, NVE, Fylkesmannen og andre parter om at det må slippes noe minstevannføring for å få til dette (NVE 201105757-2). Det er heller ingen som har stilt spørsmål ved om fristen i konsesjonsvilkåret er oppfylt. NVE finner derfor ikke grunn til å gå videre inn på dette spørsmålet, og legger til grunn at kravet fortsatt kan fremmes.

Minstevannføring

Fra Fiskevatn

BKK foreslår at det skal slippes minstevannføring fra Fiskevatn slik av vannføringen målt ved Langeland skal utgjøre minst 200 l/s i perioden 1.5-1.10 (sommerperioden) og 100 l/s resten av året. Fylkesmannen mener dette er for lite til å bedre forholdene for oppgang av anadrom fisk og overlevelse av egg og småfisk, og foreslår 0,5 m³/s i sommerperioden og 0,3 m³/s resten av året. Samnanger kommune mener det er tilstrekkelig at det slippes slik at vannstanden målt ved Langeland er 0,3 m³/s om sommeren og 0,150 m³/s om vinteren.

Slipp av minstevannføring som foreslått av Fylkesmannen vil ifølge BKK gi et krafttap på 4,0 GWh/år, som utgjør 2,6 % av kraftproduksjonen i Frøland kraftverk (se tabell 2), og 0,8 % av samlet produksjon i vassdraget.

NVE mener det er svært viktig å slippe tilstrekkelig vannføring, slik at man kan være sikre på at forholdene danner et godt grunnlag for livskraftige bestander av laks og sjøørret i vassdraget. NVE er enig med Samnanger kommune som mener forslaget fra BKK medfører at elva blir «køyrte på sparebluss». NVE mener at minstevannføring som foreslått av BKK og Rådgivende Biologer er for liten til å sikre tilstrekkelig vann for oppgang, gyting og oppvekst av laks og sjøørret.

NVE mener også at minstevannføring vil være positivt for landskapseffekten, og vil særlig peke på at elva er synlig fra og ligger tett ved veien langs mye av strekning mellom Frølandsvatn og Langeland.

NVE vil anbefale at det pålegges slipp av minstevannføring med 0,5 m³/s i sommerperioden og 0,3 m³/s i vinterperioden. Et slikt slipp synes mest forenlig med å få til tilstrekkelige oppgangsmuligheter for anadrom gytefisk og overlevelsesmuligheter for fiskeegg og fiskeunger. Slippet antas å ville gi sikker vanndekning i aktuelle gyteområder for anadrom fisk i vassdraget. NVE viser til at ifølge Rådgivende Biologer (NVE 201105757-2) vil en vannføring på 200 l/s medføre 70 % dekning av elvesenga. Anbefalt

slipp vil medføre større vanddekning, at man i større grad vil kunne hindre innfrysing av egg om vinteren, og hindre at vanntemperaturen stiger for mye i tørre sommerperioder med lite tilsig fra restfeltet. Det vil også i større grad beskytte egg og fiskeunger fra predasjon.

Punkt for slipp av minstevannføringen

BKK mener at kravet om minstevannføringens størrelse skal gjelde ved Langeland, dvs. ca. 2 km nedstrøms Fiskevatn.

NVE er ikke enig i dette, og mener kravet bør gjelde ved slippunktet. Dette medfører at det skal slippes hhv. 0,5 m³/s og 0,3 m³/s fra dam Fiskevatn uavhengig av resttilsigets størrelse. NVE vil påpeke at anadrom strekning går 1,4 km forbi Langeland, og ender ved vandringshinder ca. 600 m nedstrøms Fiskevatn. Ifølge Rådgivende Biologer (NVE 201105757-2) er de beste gyteområdene i Storelva ved Langeland, men det rapporteres at det er ørret helt opp til vandringshinderet, og NVE mener man ikke kan se bort fra at anadrom fisk kan gyte helt opp dit. Samtidig vil Kvernbecken, som utgjør en betydelig andel av restfeltet og som samløper med Storelva like oppstrøms Langeland, i perioder kunne dekke forholdsvis mye av minstevannføringen. I slike perioder vil Storelva oppstrøms samløpet ha lite vann, hvis minstevannføringskravet skal gjelde ved Langeland. Etter NVEs syn støtter dette at kravet til minstevannføring skal gjelde ved slippunktet.

NVE mener videre en slik ordning vil være enklere å forholde seg til for allmennheten og kontrollerende myndigheter.

NVEs forslag til slipp av minstevannføring vil medføre litt større krafttap enn Fylkesmannens forslag, da målepunktet flyttes ca. 1,5 km oppover Storelva. NVE mener dette må kunne aksepteres sett i forhold til fordelene ved flyttingen.

Fra Svartavatn, Kvitingsvatn og Grønsdalsvatn

Under saksbehandlingen i 1992, se NVEs innstilling (NVE 199500357-4), ble det krevd slipp av minstevannføring fra Svartavatn, Kvitingsvatn og Grønsdalsvatn av de fleste høringspartene. Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) anga konkrete forslag til minstevannføring med 0,5 m³/s fra Svartavatn, 1,0 m³/s fra Kvitingsvatn og 1,0 m³/s fra Grønsdalsvatn, og dessuten 0,5 m³/s fra Fiskevatn. I konsesjonen fra 2001 ble disse forslagene lagt til grunn som maksimumsverdier for slipp av minstevannføring, men i tillegg ble det åpnet for testing av ulike terskler som alternativ til minstevannslipp.

På basis av resultatene fra testingsperioden mener Fylkesmannen (NVE 201105757-5) at det ikke bør pålegges slipp av minstevannføring fra Svartavatn, Kvitingsvatn og Grønsdalsvatn, og anfører at et slikt pålegg ikke vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Dette skyldes bl.a. at etablerte terskler har gitt gode resultater. Samnanger kommune (NVE 201105757-14) frafaller deres tidligere krav (NVE 20105757-8) om slipp av minstevannføring på disse elvestrekningene.

NVE vil påpeke at i Sotabotn mellom Svartavatn og Kvitingsvatn får elva tilsig fra et restfeltet på 8,8 km², som gir en årlig middelvannføring på 1 m³/s i fossen ned i Kvitingsvatn. Selv om restfeltet har lite løsmasser og vegetasjon, og i liten grad drøyer vannet, er det ifølge kommunen brukbare forhold for bekkeørret i elva. Samnanger Jeger- og Fiskeforening har gjort noen tiltak i elva, og det er fanget fisk på opp til 0,5 kg. Dette tyder på at det er brukbare forhold i elva ved dagens situasjon. Videre er det liten grunn til å tro at slipp av minstevannføring vil ha vesentlig betydning for området bruk til friluftsliv. Ifølge BKK vil slipp av minstevannføring i sommerperioden på 0,5 m³/s gi reduksjon i produksjonen i Kvittingen kraftverk på 4,2 GWh/år, men slipp av 0,2 m³/s gir reduksjon på 1,7 GWh/år (se tabell 2). NVE mener samlet sett at fordelene ved slipp av minstevannføring er for små sett i forhold til reduksjonen i produksjonen av regulert kraft.

Mellom Kvitingsvatn og Grønsdalsvatn vil en minstevannføring, etter NVEs mening, først og fremst kunne ha betydning for landskapet ved brua på bilveien mellom Kvitingsvatn og Kleivavatn. Noe endring vil også kunne skje ved fossen nedstrøms Kleivavatn, men dette vil ha forholdsvis liten betydning for opplevelsen av landskapet fordi elva i liten grad er synlig fra veien eller fra andre steder med vesentlig ferdsel. Ut fra det opplyste synes området ikke å ha vesentlig betydning for friluftsliv. For de fleste er strekningen kun en transportetappe for å komme seg opp til Kvitingsvatn, hvorfra det går flere stier mot Herfangen og turisthytter som Gullhorgabu og Vendingen. Ifølge BKK mottar Kleivavatn med dagens situasjon en middel restvannføring på 260 l/s. Ved innløpet i Grønsdalsvatn er middel restvannføringen på 650 l/s ifølge NVE Atlas. Sammen med etablerte terskler gir dette et inntrykk av en elv med en del vann. Ved ytterligere terskeltiltak ved brua mellom Kvitingsvatn og Kleivavatn vil inntrykket kunne forbedres på den strekningen, men restfeltet er for lite til at elveleiet igjen vil framstå med særlig vannføring. NVE mener imidlertid, i tråd med Samnanger kommune og Fylkesmannen at man må akseptere tørrleggingen på denne korte elvestrekningen. NVE vil videre påpeke at slipp av minstevannføring fra Kvitingsvatn vil kunne bli uforholdsmessig dyrt da magasinet i stor grad er et senkningsmagasin, og at reguleringen brukes aktivt (se figur 2). NVE mener samlet sett at fordelene ved slipp av minstevannføring er for små sett i forhold til kostnadene i form av tapt produksjon av regulert kraft og kostnadene for å få til slipparrangementet.

Elva mellom Grønsdalsvatn og Fiskevatn er forholdsvis kort. Det er ikke opplyst at det utøves vesentlig friluftsliv langs denne delen av vassdraget, men det er enkelte vandringsbruer over elva som antas å lede over til enkelte hytter. Terskler og restvannføring gir inntrykk av en elv som ikke er helt tørrlagt. NVE mener også her at fordelene ved slipp av minstevannføring er for små sett i forhold til kostnadene ved tapt produksjon av regulert kraft.

Andre forhold

I vedtatt vannforvaltningsplan for Hordaland, se brev fra Klima- og miljødepartementet av 4.7.2016 ref. 15/3497, er Storelva ikke tatt med blant elvene der man kan forvente tiltak som vil redusere produksjonen av kraft (vedlegg 2) eller andre tiltak (vedlegg 3). Slipp av

minstevannføring i Storelva er følgelig ikke nødvendig for å oppfylle vannforskriftens krav i perioden 2016-2021. Men NVE finner ikke at dette bør tillegges avgjørende betydning i foreliggende sak, og det vises til de føringer som er gitt i kgl.res. av 18.05.2001.

Oppsummering

NVE vil ikke anbefale slipp av minstevannføring fra Svartavatn, Kvitingsvatn og Grønsdalsvatn, da ulempene i form av redusert regulert kraftproduksjon og kostnader knyttet til etablering og drift av slippanordninger er for store sett i forhold til fordelene for biologisk mangfold, fisk og friluftsliv. NVE er slik sett enig med Fylkesmannen, Samnanger kommune og BKK. NVE mener at det skal slippes en større minstevannføring fra Fiskevatn enn foreslått av BKK, og viser særlig til oppgangsmuligheter for anadrom gytefisk og overlevelsen av fiskeegg og fiskeunger. NVE støtter langt på vei forslaget fra Fylkesmannen, men med den forskjell at slippets størrelse skal måles ved slippunktet i dam Fiskevatn istedenfor ved Langeland for å sikre tilstrekkelig med vann også på den øverste delen av gytestrekningen. Krafttapet ved det her anbefalte slippet av minstevannføring vil være drøyt 4 GWh/år, mens tapet ved slipp som framgår av kgl. res. av 18.05.2001 vil være drøyt 12 GWh/år (se tabell 2 ovenfor).

Konklusjon

NVE vil anbefale at det pålegges slipp av minstevannføring fra Fiskevatn på 500 l/s i perioden 1.5- 30.9 og 300 l/s resten av året.»

NVE fastholder standpunktet fra innstillingen i brev av 3. januar 2018 til departementet i forbindelse med uttalelse til BKKs kommentarer til innstilling i brev av 24. november 2017.

3 BKKs uttalelse av 26. februar 2018

BKK har i brev av 26. februar 2018 utdypet konsesjonærens synspunkter på saken ytterligere:

«Vi viser til møte hos OED den 23. januar 2018 hvor vi fikk anledning til å utdype vårt syn på nytt manøvreringsreglement i Samnangervassdaget, og da spesielt minstevannføring i Storelva.

I NVEs brev til OED 11.10.2017 (ref NVE 201105757-9) anbefaler NVE at BKK pålegges slipp av minstevannføring fra dam Fiskevatn på 300 l/s vinter og 500 l/s sommer. BKK mener at målepunktet bør være nedstrøms dammen i Storelva ved Langeland, og at det kun slippes vann ved behov. Det er ved Langeland det er behov for å sikre en viss vannføring, siden dette området er egnet oppvekst- og gyteforhold for anadrom fisk. Slik vi ser det er det ikke sterke faglige argumenter for at målepunkter bør være ved dammen. Målepunktet ved Langeland er lagt til grunn for vurderingene både av Fylkesmannen i Hordaland, Samnanger kommune og ved miljøutredninger utført av Rådgivende Biologer. I møtet 23. januar stilte OED spørsmål om hvor mye mindre produksjonstapet i Frøland kraftverk ville være dersom målepunktet ble flyttet til Langeland. Våre estimater viser at

produksjonstapet reduseres fra 4,0 GWh (minstevannføringslipp fra dam Fiskevatn) til 1,0 GWh (målepunkt ved Langeland).

Målepunkt dam versus målepunkt Langeland

Dersom målepunktet for minstevannføring er ved Dam Fiskevatnet, er produksjonstapet tidligere beregnet til å være 4,0 GWh. Blir målepunktet derimot ved den eksisterende målestasjonen på Langeland, reduseres produksjonstapet til om lag 1,0 GWh. Det er viktig å presisere at dette er et estimert produksjonstap, se vedlegg 2. Det reelle tapet vil bli noe større siden slippunktet ved dammen ligger oppstrøms målepunkt Langeland, og i praksis vil det bli sluppet mer vann for å kompensere for f.eks. måleusikkerhet, forsinkelse nedover i vassdraget og eventuelle uforutsette hendelser.

BKK mener at kunnskapsbasert forvaltning av vassdragene skal være det førende prinsippet med hensyn til tiltak, og størrelse og målepunkt for minstevannføring skal fastsettes ut fra faglige vurderinger. I innstillingen fra NVE er både vannmengde og målepunkt endret i forhold til anbefalingene gitt i sluttrapporten som ble utarbeidet etter prøveperioden for tiltaksprosjektet. Vi mener minstevannføring utvilsomt er et godt og viktig virkemiddel i elva for å sikre forholdene for anadrom fisk, men når det gjelder målepunktet mener vi den faglige begrunnelsen for å flytte dette til sammen er svak.

NVEs begrunnelse for målepunkt ved Dam Fiskevatnet

I møtet 23. januar fikk vi overrakt kopi av NVEs utdyping (NVEs svarbrev til OED datert 3. januar 2018, NVEs ref: 201105757-26). NVE innstiller på at BKK pålegges slipp av minstevannføring fra Fiskevatnet på 500 l/s i perioden 01.05-30.09 og 300 l/s resten av året. Videre begrunner NVE kravet til minstevannføring med hensynet til anadrom fisk, som ifølge Rådgivende Biologer har de beste gyteområdene i Storelva ved Langeland. NVE legger til grunn at tilsiget fra restfeltene Bjørndalen og Kvitingen bidrar med 15-20% til målepunktet på Langeland, og at disse kommer inn nedstrøms deler av gyteområdet på Langeland. I tillegg bidrar Kvernbekken med 50% av resttilsiget ved målestasjonen. NVE legger videre til grunn at det finnes gytefelt for anadrom fisk også oppstrøms samløpet med Kvernelva.

BKKs kommentarer til NVEs begrunnelse

Når Rådgivende Biologer viser til viktige gyteområder på Langeland, mener de strekningen fra terskelen og opp til broen som ligger nedstrøms Kvernbekken. Områdene oppstrøms Kvernbekken er ansett som lite egnet for anadrom fisk selv om de teoretisk kan vandre opp her. BKK har diskutert nærmere området oppstrøms Kvernbekken som NVE presiserer som årsaken til vannslipp fra Dam Fiskevatnet, og vi har hatt dialog med Rådgivende Biologer om strekningen (e-postdialogen er gjengitt og utdypet i vedlegg 1): I Storelva rett oppstrøms samløpet med Kvernbekken er det et slakt stryk med grovt substrat, og området har med dagens vannføringsregime potensielt gode oppvekstforhold for ungfisk. Over dette stryket er det en lang kulp som kan tilrettelegges for gyting. Kulpen sikrer vanddekning også ved dagens vannføringer. Videre oppover, over de første 250

meterne fra Kvernbekken, blir elva brattere og med svært grovt substrat. Her er det ikke gyteforhold. Mangel på skjul og strie strømmer gjør det heller ikke egnet for ungfisk.

Med utgangspunkt i dette, og siden det er et betydelig restfelt nedstrøms Dam Fiskevatnet som også i store deler av året bidrar med tilsig, ønsker BKK å beholde målepunktet for minstevannføring ved den eksisterende målestasjonen på Langeland. Ved å endre minstevannskravet fra 100 l/s og 200 l/s målt på Langeland til 300 l/s og 500 l/s på Langeland, vil de laveste vannføringene økes betraktelig.

Fiskevatnet har lav magasinkapasitet og har overløp flere ganger i året, og det forekommer spyleflommer nesten årlig (vedlegg 2). Dette fører til at områdene oppstrøms Langeland er lite egnet til gyting da både egg og grus blir spylt ut.

Hydrologiske forhold oppstrøms Kvernbekken med utgangspunkt i representative måleserier

BKK har laget et notat (vedlegg 2) for å utdype de hydrologiske forholdene i Storelva med fokus på estimert produksjonstap ved flytting av målepunktet fra Langeland til dam Fiskevatnet. I tillegg har BKK ved hjelp av representative måleserier sett på hvordan vannføringen vil bli på elvestrekningen oppstrøms Kvernbekken. Hovedfokus har vært på hvordan forholdene vil bli på de 250 meterne som NVE har påpekt at ikke vil få vann fra Kvernbekken, og som ligger nedenfor det bratte juvet.

Selv om Kvernbekken utgjør en stor del av restfeltet, vil også vannføringen fra de andre feltene variere i takt med Kvernbekken. Når restfeltet totalt gir for lite vann ved Langeland, vil Storelva som kommer fra Dam Fiskevatnet ha betydelig mer vann enn ellers, og dermed sikre nødvendig vannføring på denne strekningen.

For ungfisk og egg er det vanligvis vintervannføring som er den begrensende faktor med hensyn til overlevelse. I perioder med lite vann om sommeren, trekker fisken ned i kulper og venter på mer vann. Det er beregnet at det i snitt vil være behov for å slippe vann fra dammen 94 dager om vinteren, og 76 dager i sommerperioden ved målepunktet på Langeland. De hydrologiske beregningene gir ingen forekomster med vannføringer under 100 l/s oppstrøms Kvernbekken, og i 68 % av tiden (145 dager) med vintervannføring vil det være mer enn 200 l/s.

Det er spesielt i tørre perioder det vil være behov for slipp av vann fra Dam Fiskevatnet. I figuren under er dette illustrert med en kurve fra en vintermåned. Den røde skraveringen er vannføring når det ikke er noe slipp, og ren blå er vann sluppet fra Fiskevatnet for å oppfylle minstevannskravet på Langeland. Kurven viser at feltet naturlig også bidrar til større vannføringer i perioder.

I dagens forvaltning av vassdraget er det benyttet minstevannføring på 100 l/s og 200 l/s målt ved Langeland. Et slipp på 300 l/s og 500 l/s målt ved Langeland, vil gi betydelig høyere lavvannføringer i Storelva enn det som har vært til nå, og som Rådgivende

Biologer baserer sine konklusjoner på. Det vil være flere dager med behov for slipping enn det har vært til nå, noe som vil sikre ytterligere mer vann i restfeltet.

Konklusjon

BKK viser til den betydelige kunnskapsinnhenting som er utført i Storelva i Samnangervassdraget, og vi er uenige i NVEs begrunnelse for flytting av målepunktet til Dammen. De viktigste gyteområdene ligger på Langeland, og er lite utsatt for uttørring eller frysing. I tillegg til Kvernbakken består restfeltet av flere bekker som vil ha samme avrenningsmønster. Restfeltet bidrar til både minstevannføring og spyleflommer som gir naturlige variasjoner i vassdraget. I tillegg vil bidraget fra Dam Fiskevatnet i perioder når restfeltet ikke gir tilstrekkelig med vann, sikre større vannføring i Storelva nedstrøms dammen, noe som vil gi Langeland betydelig mer vann enn i dag.

Avbøtende tiltak må ha en god faglig begrunnelse og kost-nyttevurderes. Målet med minstevannføring i Storelva er å sikre forholdene for anadrom fisk. Størrelsen på minstevannføring i NVEs innstilling er betydelig økt i forhold til det som er testet ut i prøveperioden. Flytting av målepunkt fra Langeland til Dam Fiskevatnet øker estimert produksjonstap med 3 GWh. BKK mener det ikke er tilstrekkelige faglige grunner til å flytte målepunktet opp til Dam Fiskevatnet og at vannslippet representerer et relativt høyt produksjonstap. Dette baserer seg på biologiske utredninger i vassdraget gjennom mange år som viser at forholdene for gyting, eggoverlevelse og ungfisk ikke er egnet på strekningen oppstrøms Langeland.

Med bakgrunn i dette ønsker BKK å opprettholde målepunktet på Langeland som også alle faglige diskusjoner har tatt utgangspunkt i.»

Som vedlegg til brevet fulgte et notat om forholdene for laks og sjørret oppstrøms Langeland, og et notat om produksjonstap ved fastsettelse av målepunkt for minstevannføring i Samnangervassdraget.

4 Olje- og energidepartementets vurdering

Under konsesjonsbehandlingen i 2001 gikk departementet inn for en ordning med kartlegging og utprøving av terskeltiltak i en prøveperiode, som alternativ til de foreslåtte slippene av minstevannføring fra magasinene i Svartavatn, Kvitingsvatn, Grønsdalsvatn og Fiskevatn.

NVE foreslår i innstillingen pålegg om slipp av minstevannføring kun fra Fiskevatn. Departementet slutter seg til NVEs begrunnelse og tilråding på dette punkt.

Departementet har merket seg at NVE i innstillingen foreslår vilkår om slipp av minstevann fra Fiskevatn både sommer og vinter, til tross for at 2001-konsesjonen bare pålegger slipp av sommervannføring. BKK bestrider ikke denne utvidelsen av pålegget.

NVE anbefaler i innstillingen at det pålegges slipp av minstevannføring med 0,5 m³/s i sommerperioden og 0,3 m³/s i vinterperioden fra dam Fiskevatn uavhengig av resttilsigets størrelse, for å oppnå tilstrekkelige oppgangsmuligheter for anadrom gytefisk og overlevelsesmuligheter for fiskeegg og fiskeunger. Slippet antas å gi sikker vanndekning i aktuelle gyteområder for anadrom fisk i vassdraget.

BKK mener at målepunktet bør være som i dag, nedstrøms dammen i Storelva ved Langeland, og at det kun skal slippes vann ved behov. BKK har ikke innvendinger mot NVEs forslag til økt vannmengde fra 0,2 til 0,5 m³/s sommer og fra 0,1 til 0,3 m³/s vinter.

Rådgivende Biologer uttaler at de beste oppvekst- og gyteområdene for anadrom fisk i Storelva er ved Langeland, på strekningen fra terskelen og opp til broen nedstrøms Kvernbecken.

Videre har departementet merket seg at det er observert ørret opp til vandringshinderet, som ifølge NVE indikerer at anadrom fisk kan gyte hit. Departementet har merket seg uttalelsen fra BKK om at områdene oppstrøms Kvernbecken er ansett som lite egnet for anadrom fisk, selv om de teoretisk kan vandre opp hit. Departementet registrerer at det i Storelva, rett oppstrøms samløpet med Kvernbecken, ifølge Rådgivende Biologer er et slakt stryk med grovt substrat som har potensielt gode oppvekstforhold for ungfisk. Ovenfor dette stryket er det en lang kulp som kan tilrettelegges for gyting. Kulpen sikrer vanndekning også ved dagens vannføringer. Videre oppover, over de første 250 meterne fra Kvernbecken, blir elva brattere og med svært grovt substrat. Her er det ikke gyteforhold. Mangel på skjul og strie strømmer gjør det heller ikke egnet for ungfisk. Fiskevatn har lav magasinkapasitet og har overløp flere ganger i året, og det forekommer spyleflommer nesten årlig. Dette fører til at områdene oppstrøms Langeland er lite egnet til gyting, fordi det er stor sannsynlighet for at både egg og grus blir spylt ut av disse områdene.

NVE hevder at Kvernbecken som kommer inn i Storelva like oppstrøms Langeland har stor betydning, og at elvestrekningen med restfelt oppstrøms dette samløpet kan få lite vann dersom målepunktet skal være Langeland.

Departementet er enig i at Kvernbecken har stor betydning for tilsiget til Langeland. Departementet vil påpeke at det er et betydelig restfelt nedstrøms dam Fiskevatn, bestående av flere bekker med samme avrenningsmønster som Kvernbecken, som også i store deler av året bidrar med tilsig i Storeelva. I tørre perioder, når disse restfeltene ikke bidrar, vil det bli slipp fra dam Fiskevatn. Dette vil gi betydelig høyere lavvannføringer i Storeelva enn tilfelle har vært tidligere, og vil innebære at gyteområdene ved Langeland vil bli lite utsatt for uttørring eller frysing.

Departementet har merket seg at det eksisterende målepunktet ved Langeland er lagt til grunn for vurderingene både fra Fylkesmannen i Hordaland, Samnanger kommune og Rådgivende Biologer.

Departementet har også lagt vekt på at det årlige produksjonstapet i Frøland kraftverk reduseres fra 4,0 GWh til noe i overkant av 1,0 GWh ved å flytte målepunktet fra dam Fiskevatn til Langeland.

Konklusjon

Departementet har etter en samlet vurdering kommet frem til at vilkåret om minstevannføring i manøvreringsreglement for regulering i Samnangervassdraget endres til å lyde:

«Det skal etter behov slippes vann fra Fiskevatn til Storelva slik at vannføringen målt ved Langeland fra 1. mai til 1. oktober minimum skal være 500 l/s, og i perioden 2. oktober til 30. april minimum skal være 200 l/s.»

Departementet finner at fordelene ved å flytte slippunktet fra Langeland til Fiskevatn ikke overstiger ulempene.

Vedlagt følger oppdatert manøvreringsreglement som erstatter reglement gitt ved kgl.res. 18.05.2001.

Vedtaket kan påklages til Kongen i statsråd innen 3 uker, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen sendes til Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Per H. Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Trond Ulven Ingvaldsen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Norges vassdrags- og energidirektorat
Miljødirektoratet
Fylkesmannen i Hordaland
Hordaland fylkeskommune
Samnanger kommune
Kvam kommune
Vaksdal kommune
Samnanger Jeger- og Fiskerforening v/Ove Gåsdaal
Bergen Turlag
Eivinn Tysseland
Kai Morten Kleivane
Leon Espelid
Steinar Tysse
Kenth Paul Opheim

Manøvreringsreglement

for regulering i Samnangervassdraget i Samnanger kommune og Kvam herad, Hordaland fylke

(Erstatter reglement gitt ved kgl.res. av 11.04.1913, 07.12.1928, 17.04.1931, 06.01.1939, 26.06.1981 og 18.05.2001)

1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg. grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Øvre Dukevatn	816,4	823,2	804,5	6,8	11,9	18,7
Nedre Dukevatn	794,6	799,2	778,4	4,6	16,2	20,8
Svartevatn	595,9	625,9	580,9	30,0	15,0	45,0
Kvittingsvatn	359,9	368,4	334,1	8,5	25,8	34,3
Grønsdalsvatn	196,0	198,0	188,0	2,0	8,0	10,0
Fiskevatn	177,2	178,3	172,7	1,1	4,5	5,6

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til Statens kartverks høydegrunnlag.

Overføringer

Til Svartavatn overføres avløpet fra:

Herfangen (Klungerdalselva).....	9,7 km ²
Tjødndalen (Klungerdalselva).....	7,0 km ²
Gjetlo (Klungerdalselva).....	64,6 km ²
Dukeelva.....	9,4 km ²
2 bekker fra Sotabotnselva.....	2,2 km ²

Klungerdalselva er overført til Svartavatn.

Minstevannføringer

Det skal etter behov slippes vann fra Fiskevatn til Storelva slik at vannføringen målt ved Langeland fra 1. mai til 1. oktober minimum skal være 500 l/s, og i perioden 2. oktober til 30. april minimum skal være 200 l/s.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragenes naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at manøvrering og vannslipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.